

cast. *re(d)-manga*. Deixo sense repetir bastants detalls en l'article del DCEC/DECH (v, 134-135), que són menys essencials o em semblen ja superats, però convé remetre-hi.

DERIV : *Salabrejjar* (AlcM); *salabrell* (V. supra); *salabret* (supra).

1 La *-rr-* es pot mirar com a deguda a confusió amb un parònim, derivat o compost de *sarrà* 'estrènyer', 'fr. *serrer*'; que el mateix Palay registra en el Lavedà: *sarrabèt* «tissu per serré, mou» (cf. gc. *bèt* 10 BELLUS, o sigui 'que estreny moderadament').

Salabre 'bri, bocí', V. *senabre* *Salabrejjar*, V. *salabre* i *sal* *Salabrell*, *-bret*, V. *salabre* *Salabor*, *salabrós*, *-brositat*, V. *sal*

SALABRUGA, V. *bruc* (i nn. 12 i 13) El germà de la poetessa Maria Maspons, el folklorista Francesc Maspons i Labrós (nascut a Granollers c 1840) escrivia descrivint l'alt Vallès: «els espígols y les *salabrugues* 20 y els teys, ab sa blanca floreta ---» (BCEC 1902, 79). M'explicava Maspons i Anglasesell (1954) que encara ho diuen a Bigues, i que «fa una floreta vermella, que si es cull i es deixa en sec en un gerro, es conserva intacta 7 o 8 mesos». «És la *Calluna Vulgaris*», *Cost* 25 *Manc* 1, § 638 Hi tornà Sagarra en el *Comte Arnau*, parlant figuradament de faldòrnies pobrissones, sobre el Comte mort: «—Són històries de padrina / --- / quan un s'ha mort com ell, i quan l'agafes / i me l'enterres i me'l deixes sol / --- / --- ja pots anar a tocar-li 30 el flabiol; / i això que tu l'has vist són *salabrugues* / i herbeta fresca de molt bon collir: / de vegades els ulls fan pampallugues, / i si en fa veure de cançons el vi!» (p 219).

Entre els agents causants de la *s-* també es podria 35 pensar en influència de CERFULL/*sardaboll*, o de *sap*, que Maspons em digué és el nom que donen a la salabruga «cap a Girona», si bé aquest deu ser extret de *cepell* (CEP). car, de fet, tinc nota de 1968 que *xipell* és un altre nom de la *bruga* o *bruc nan*. Amb *salabru-* 40 *ga*, i potser tots dos amb *salaburdà*, podria anar +*sq̄l-* *gránà*, mata silvestre que a Montesquiu d'Albera em signaven de lluny: «és un *espínàs* o *salagrana*» (1959).

Salaç, *salacitat*, V. *saltar*

SALACOF, del cast. filipí *salacot* [1868], pròpiament mot tagàlog, derivat del verb *salak* 'partir, estellar (canyes etc.)', per les tires de canya amb què es fa allà aquest capell (la *-f* crec que es deu a periodistes 50 que el cregueren mot rus, quan reportaven sobre la guerra de Crimea, on alguns britànics se'l posaven, pel sol) □ 1ª doc · Dfa

Salada, V. *sal*, *celada* (CELAR) *Saladament*, *sala-* 55 *der*, *-adet*, *-adí*, *saladina*, *salador*, *-adora*, *-adoret*, *saladura*, *-dures*, V. *sal* *Saladu(i)x*, V. *salà* *Salafarda*, *salagarda*, V. *saragata* +*Salagrana*, V. *salabruga* *Salamanca* eiv. 'salt llarg' (AlcM) potser metàtesi de *mala çancada* (=xancada, cast. *zancada*), amb *mala* 60

ponderatiu, metàtesi provocada per la influència de *salt*, *saltada*

SALAMANDRA, del ll. SALAMANDRA, i aquest, del gr. *σαλαμάνδρα* id. □ 1ª doc : Llull.

En els escriptors medievals, on no és rar (AlcM), sovint pot tractar-se simplement d'un animal mític; en tot cas hi ha sempre al·lusió a la creença que és animal capaç de viure enmig del foc o ple de foc (d'on el nom de l'estufa) i de l'ardentor: «En flames de Venus les viudes se proven / puix són *salamandres* qu' en foc se renoven» (en la verdor satírica de les xardoroses «*Viu-* 15 *des i Donzelles*», v. 204) En la zoologia moderna, la *salamandra* [DTo 1647] és el batraci *Salamandra maculosa* Laur, que Serradell registra vora les coves (*Sota Terra, CiMuntTssa*, 129)

La salamandra avui dia és ben coneguda, en els nostres camps i muntanyes, com un animaló de pell groga llampant, i tacada, que rampa pels llocs d'aigua. Localment tenen molta extensió les variants *salamàn-* 20 *dria* i *salmandra*, aquesta possiblement dependent d'aquella, en alguna manera (per més que no em consta una forma intermèdia **salamandra*); se'n parla molt a propòsit de deus i aiguamolls, i en molts llocs existeix una Font de la Salamandra (id. *-àndria*, Alt Cardener, prop de Guixers, 1964, allí IGC *-àndra*, 19'x06').

«Vallespir --- matí blau, el poeta camina, / mirant el còrrec d'aigua ressaltar / --- / li declara tot lloc son amistança: / la *salimandra* i la fulla que dansa / el 30 conviden, dins l'ombra i dins la pau, / amb un seti de llosa ---», JSebPons (*Canta-Perdu*, 86). De fet conec la *Font de la salimàndra*, vora la Beceda, a Ceret (1959), i deu ser la que dona títol a *La Font de la Salimandra*, rondalla de Mn. Casaponce (*Contes Valles-* 35 *pirencs*, cf. BDLIC iv, 1908, 31).

Sobretot n'hi ha moltes en els entre-boscós humits de l'obaga de l'Alta Cerdanya: recordo una gentil *sal-* 40 *màndra* vista a St. Pere dels Forcats, semblant a un gripau però de forma llisa i elegant, amb aquella coloraina (1959); id. a Er (1959) Va seguint aquesta forma Pirineu enllà fins al Pallars: *salimàndra*, *-àndres*, a tots els pobles de Cardós i Vall Ferrera (1932-34) i a la Vall de Boí (*salimàndra* Taüll, 1971) Sembla que la proximitat de la *-l-* pogué produir una dissimilació 45 que, ajudada per la major freqüència en llafí de la terminació *-ANDA*, eliminés la *-R-*: el mapa de l'ALF ens mostra *salamanda* en parlars francoprovençals de la Haute-Saône, *salamande* en el saintongeois de la Charente Inf. (cf. Sainéan, *Sources Indig* II, 327)

Llavors *-ND-* quedava lliure per assimilar-se, segons la regla catalana i gascona: a la V. d'Àneu, en efecte, diuen *salimána* (a Son, parlant de les seves fonts, 1964); i en diversos parlars adjacents a l'altre vessant de la serralada *salimána* a tota la vall d'Aran (1924 50 ---); amb el tancament de *-A*, allí normal, *salimánu*, a Seix de Coserans, mentre que a la Batmala devia haver-hi hagut la forma en *zia*, resultant-ne *salimánu* (Rohlf's, *Le Gc* 1, 80, § 357) 1 *Salimans*, partida de la boscosa i aigualosa vall de Noedes (1960), potser n'és un masculí corresponent. Sembla que hi hagi hagut